

18. Стеценко С. Г. *Адміністративне право України: Навчальний посібник*. – К.: Атіка, 2008. – 624 с.

19. Радько Т. *Методологические вопросы познания функций права / Радько Т. – Волгоград: Высш. следственная шк. МВД СССР, 1974. – 151 с.*

Ковбас І.В., Друцул Т.І. Завдання та функції, як необхідні складові адміністративно-правового статусу органів публічної адміністрації.

Статтю присвячено правовому аналізу системи органів публічної адміністрації. Авторами розкрито сутність та зміст понять «завдання» та «функції органів публічної адміністрації», а також основна увага приділена реформуванню системи органів публічної адміністрації.

Ключові слова: адміністративна реформа, завдання, функції органів публічної адміністрації.

Ковбас И.В., Друцул Т.И. Задачи и функции, как необходимые составляющие административно- правового статуса органов публичной администрации.

Статья посвящена правовому анализу системы органов публичной администрации. Авторами раскрыта сущность и содержание понятий «задача» и «функции органов публичной администрации», а также основное внимание уделено реформированию системы органов публичной администрации.

Ключевые слова: административная реформа, задачи, функции органов публичной администрации.

Kovbas I.V., Drutsul T.I. Tasks and functions as necessary components of administrative and legal status of public administration.

The article is devoted to the legal analysis of the system of public administration. The authors developed the essence and meaning of «objective» and «functions of public administration» and focused on the reform of public administration.

Keywords: administrative reform, tasks, functions of public administration.

Луцький І. М.

ХРИСТИЯНСЬКІ ЗАСАДИ У ЗАКОНОДАВЧОМУ РЕГУЛЮВАННІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ

УДК 340.12

Постановка проблеми. Проблема законодавчого закріплення християнських засад у різних сферах правового регулювання неодноразово була предметом дослідження серед представників загальної теорії права і держави, конституційного права, філософії права тощо.

Разом з тим, незважаючи на дослідження різних сторін даної проблеми, відкритим залишається питання про втілення релігійних (зокрема, християнських) засад в інституті правового статусу особи, що, безумовно, свідчить про актуальність даної проблеми, а з точки зору реалізації прав і свобод людини і громадянина у поєднанні з християнськими засадами – і про практичну значимість досліджуваної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зауважити, що проблема юридичного закріплення християнських засад у правовому регулюванні прямо і опосередковано висвітлювалась у наукових дослідженнях, які здійснили З. Антонюк [1; 2], І. Бех [3], О. Волинець [4], М. Гайковський [5], Т. Євсєєва [6], В. Єленський [7], М. Костицький [8], П. Рабінович [9] та інші науковці. Однак дані дослідження в основному стосувались взаємовідносин держави і церкви, а також юридичного закріплення і реалізації права на свободу совісті та віросповідання.

Постановка завдання. Метою даної наукової статті є висвітлення особливостей юридичного закріплення християнських засад у чинному законодавстві України (у першу чергу – у нормах Конституції України). З мети впливають наступні завдання наукової статті: 1) дослідити пряме і опосередковане (через норми моралі) закріплення християнських засад у правових нормах; 2) визначити особливості юридичного закріплення вищевказаних засад у Розділі II Основного Закону України, який безпосередньо присвячений правовому статусу особи; 3) встановити особливості юридичного закріплення християнських засад у інших розділах Конституції України, які опосередковано визначають правовий статус особи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взаємозв'язок права з релігійними (християнськими) та моральними засадами прослідковується, у першу чергу, через норми Конституції України як Основного Закону держави. Такий взаємозв'язок також втілений у конституційно-правових нормах. З цього приводу слід зауважити, що його визначають у собі чотири основні групи конституційно-правових норм:

- 1) конституційно-правові норми, які закріплюють основоположні засади конституційного ладу держави;
- 2) конституційно-правові норми, які закріплюють правовий статус особи;
- 3) конституційно-правові норми, які закріплюють особливості правового регулювання у сфері здійснення народовладдя;
- 4) конституційно-правові норми, які закріплюють основні засади побудови та функціонування державної влади.

Розглянемо особливості втілення моральних та релігійних (християнських) засад по кожній з цих груп.

Аналіз основоположних конституційних засад, закріплених у Розділі I Конституції України, дає можливість акцентувати увагу на статті 3, 11, 13 – 16, 18. Ці положення знову ж таки можна диференціювати на три підгрупи, зокрема:

1) *конституційно-правові норми, які закріплюють моральні та релігійні (християнські) засади у взаємовідносинах між людиною і державою*, закріплюючи при цьому пріоритет людини у таких відносинах. Прикладом цього є ст. 3 Основного Закону України, згідно якої людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [10];

2) *конституційно-правові норми, які закріплюють моральні та релігійні (християнські) засади у взаємовідносинах між державою, корінною нацією та національними меншинами*. Прикладом цього є ст. 11 Основного Закону, за якою держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України [10]. Тут держава виступає гарантом інтересів корінної нації та національних меншин;

3) *конституційно-правові норми, які закріплюють моральні та релігійні (християнські) засади у взаємовідносинах між державою та народом як у матеріальній, так і у нематеріальній сфері.* У матеріальній сфері такі засади втілюються у статтях 13 та 14 Конституції України. Відповідно до ст. 13 Основного Закону земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією. Кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону... Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом [10]. Відповідно до ст. 14 Конституції України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону [10]. У нематеріальній сфері моральні та релігійні засади гуманізму втілюються у статтях 15 та 16 Конституції України. Згідно ст. 15 Конституції України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Цензура заборонена. Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України. Відповідно ж до ст. 16 Основного Закону забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи — катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави [10].

4) *конституційно-правові норми, які закріплюють моральні та релігійні (християнські) засади у взаємовідносинах*

між державою та іншими суб'єктами міжнародного співробітництва. Це закріплено у ст. 18 Основного Закону України, де визначається, що зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права [10].

Конституційно-правові норми, які закріплюють правовий статус особи та викладені у Розділі 2 Конституції України, також містять у собі моральні та релігійні засади гуманізму. Ці норми можна диференціювати на дві основні групи:

1) *конституційно-правові норми, які закріплюють моральні та релігійні (християнські) засади при визначенні загальних засад правового статусу людини і громадянина.* Це виражено у статтях 23 – 26 Конституції України. Згідно ст. 23 Основного Закону кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. У ст. 24 Конституції України визначено, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за будь-якими ознаками. Відповідно до ст. 25 Основного Закону громадянин України не може бути позбавлений громадянства і права змінити громадянство, не може бути вигнаний за межі України або виданий іншій державі. Україна гарантує піклування та захист своїм громадянам, які перебувають за її межами. Згідно ст. 26 Конституції України іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, — за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Іноземцям та особам без громадянства може бути надано притулок [10];

2) *конституційно-правові норми, які закріплюють моральні та релігійні (християнські) засади при визначенні окремих прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, закріплених у ст. 27*

– 68 Конституції України. Особливе місце у закріпленні моральних та релігійних засад гуманізму тут належить ст. 35 Основного Закону, згідно якої кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Здійснення цього права може бути обмежене законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення або захисту прав і свобод інших людей. Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа — від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова. Ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань. У разі якщо виконання військового обов'язку суперечить релігійним переконанням громадянина, виконання цього обов'язку має бути замінено альтернативною (невійськовою) службою [10].

Конституційно-правові норми, які закріплюють особливості правового регулювання у сфері здійснення народовладдя, зосереджені у ст. 5, Розділі III та Розділі XI Основного Закону України. Відповідно до ст. 5 Конституції, носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами. Ніхто не може узурпувати державну владу. Відповідно до ст. 69 Основного Закону України народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Згідно ст. 141 Конституції України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста — самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [10].

Конституційно-правові норми, які закріплюють основні засади побудови та функціонування державної влади, закріплені у відповідних статтях Розділів IV – VIII, а також у статтях Розділу XII Основного Закону України, у яких закріплено морально-етичні вимоги діяльності трьох гілок влади, глави держави та контрольно-наглядових органів державного апарату.

Висновки. Таким чином, юридичне закріплення моральних та релігійних (християнських) засад гуманізму у конституційно-правових нормах здійснено на належному рівні, з урахуванням тих взаємозв'язків, що існують між мораллю, релігією (у першу чергу – християнською релігією) та правом, з урахуванням тих загальнолюдських цінностей, які визнані на міжнародному рівні та закріплені у міжнародно-правових актах.

Проте проблемним на даний час продовжує залишатись питання механізму їх реалізації у правозастосовчій та правоохоронній діяльності державних органів та посадових (службових) осіб, що потребує подальшого наукового дослідження та визначає перспективи наукового пошуку у цій сфері.

1. Антонюк З. *Релігія в суспільстві: можливості взаємного реформування через право відрізнятись, тобто зберігати індивідуальність?* / З. Антонюк // *Права людини в Україні*. – К.; Х., 1995. – Вип. 13. – С. 15 – 30.
2. Антонюк З. *Побудова громадянського суспільства в Україні та християнське соціальне вчення* / З. Антонюк // *Релігія і суспільство в Україні: фактори змін: [матеріали міжнар. конф.] (15–16 травня 1998 р., м. Київ)*. – К., 1998. – С. 68-75.
3. Бех І. *Проблема особистісних цінностей: стан і орієнтири дослідження* / І. Бех // *Українська психологія: сучасний потенціал: матеріали Четвертих Костюківських читань (25 вересня 1996 р.)*. – К., 1996. – Т.1. – С. 57-67.
4. Волинець О.О. *Українська Греко-Католицька Церква і держава: теорія та практика взаємодії* / О.О. Волинець, М.П. Гетьманчук, Л.П. Ржиський. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2007. – 264 с.
5. Гайковський М. *Релігійна ситуація і перспективи християнського порозуміння в українській державі* / М. Гайковський // *Київська Церква*. – 1999. – № 4. – С. 8 – 12.

6. Євсєєва Т.М. Церковна еліта та її роль у процесі формування політичної самосвідомості в Україні / Т.М. Євсєєва // Український історичний журнал. – 1999. – № 2. – С. 89 – 104.
7. Єленський В. Релігія, церква і суспільство в Україні: початок 2002-го / В. Єленський // Людина і світ. – 2002. – № 3. – С. 30 – 32.
8. Костицький М.В. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції : Вибрані наук. праці / М.В. Костицький. – Чернівці : Рута, 2008. – 560 с.
9. Рабінович П. Свобода віровизнання та проблеми її державного збереження в Україні / П. Рабінович // Права людини в Україні. – К.; Х., 1996. – Вип.15. – С. 548 – 552.
10. Конституція України від 28.06.1996 з наступними змінами і доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 01.02.2011 // ВРП України. – 2011. – № 10. – Ст. 68.

Луцький І.М. Християнські засади у законодавчому регулюванні правового статусу особи

У даній науковій статті розглянуто втілення релігійних (християнських) засад у чинному законодавстві України (у першу чергу – на рівні конституційних норм). При цьому юридичне закріплення християнських засад розглядається через співвідношення релігії, моралі і права.

Ключові слова: християнство, християнські засади, релігійні засади, моральні засади, правовий статус особи, юридичне закріплення християнських засад.

Луцький І.М. Христианские принципы в законодательном регулировании правового статуса лица

В данной научной статье рассмотрено воплощение религиозных (христианских) принципов в действующем законодательстве Украины (в первую очередь – на уровне конституционных норм). При этом юридическое закрепление христианских принципов рассматривается через соотношение религии, морали и права.

Ключевые слова: христианство, христианские принципы, религиозные принципы, моральные принципы, правовой статус личности, юридическое закрепление христианских принципов.

Lutsky I.M. Christian principles in the legislative adjusting of the juridical status of person

In this scientific article embodiment of religious (Christian) principles is considered in the current legislation of Ukraine (in the first turn – at the level of constitutional norms). Thus the legal fixing of Christian principles is examined through correlation of religion, moral and law.

Keywords: Christianity, Christian principles, religious principles, moral principles, juridical status of person, juridical fixing of Christian principles.